

9

voorjaar 2007 - nr.

INHOUD

Vooraf	2
Wantrouwen ontwricht, vertrouwen geeft evenwicht	3
Schoolprofilering	4
Schoolprofilering, actueler dan ooit	5
De Golfbreker..., mensen maken de school, mensen maken de wereld	6/7
De Koreenaar..., een school waar ieder kind zich gekend mag weten	8/9
De Westerkim..., de school waar kinderen laten zien wat ze kunnen...	10/11
Het Baken..., op weg naar een profielbeschrijving	12/13
Twee weken lang geen ADHD	14/15
Met internationale partners voor een gezamenlijke onderneming	16/17
Wij runnen de speel-o-theek	18/19
Maken en gebruiken met Oma en Annabel	20/23
Colofon	24

Marktplaats is een periodieke uitgave van:

Stichting voor Bijzonder Primair
Onderwijs in de Zaanstreek

Ontwerpbureau
De Educatieve Stad

Mensen maken de school, mensen maken de wereld

.... Een school waar ieder kind zich gekend mag weten

De school waar kinderen laten zien wat ze kunnen

.... Een school die werk maakt van kunst en cultuur

Dit staat op de boekomslagen van de verschillende schoolprofielen van AGORA scholen. Teksten die uitnodigen zo'n boekje te openen, te lezen en geïnspireerd te raken.

De altijd nieuwsgierige redactie van Marktplaats heeft een rondje profielscholen gedaan. Deze Marktplaats staat in het teken van die schoolprofilering. We hebben er een themanummer van gemaakt. We hebben gesproken met directeuren die een schoolprofiel hebben of werken aan de totstandkoming van zo'n profiel. We hebben gesproken over ondernemend onderwijs, over de meerwaarde van een schoolprofiel, over het maken van een schoolprofiel. "Bij schoolprofilering gaat het niet alleen om het product, een boekje, maar juist het proces is zo belangrijk", aldus Rien Spies één van de geïnterviewde directeuren.

Alexandrien van der Burgt-Franken hebben we bereid gevonden de column deze keer te verzorgen. Zij is de oprichter van de stichting Beroepseer en heeft ons wel wat te vertellen.

Natuurlijk is er naast profilering in deze Marktplaats ook ruimte voor andere voorbeelden van ondernemend leren:

Wilt Lengkeek heeft met zijn groep een speel-o-theek opgericht. Een mooi voorbeeld van ondernemend gedrag, waarbij ook andere activiteiten dan het uitleenen aan de orde komen.

Internationaal profileren zich de Agora scholen steeds meer. Dit keer een voorbeeld van een project internationalisering van Mirjam Duin en Laura Meijer van De Hoeksteen 'Personal and regional identity' wordt het onderwerp van hun project. We zijn benieuwd naar het vervolg.

De Rietvink heeft een verhalend ontwerp ingebracht. Annemiek Wilhelmus heeft het verhaal van 'Oma en Annabel' uitgevoerd. Het gaat over kleding van vroeger en nu. De kinderen maken zelf hun kleding en houden een heuse modeshow.

Verder een interessant artikel over de effecten die ondernemend gedrag heeft bij een kind met ADHD. Marleen Groot van De Golfbreker praat met Harry Uylings, hoogleraar functionele neuroanatomie aan de Vrije Universiteit - Medisch Centrum en aan de Universiteit van Maastricht. Het levert een boeiend verhaal op.

We hebben met veel plezier gewerkt om er een goede Marktplaats van te maken. We denken dat deze artikelen weer inspirerend genoeg zijn om tot nieuwe ideeën te komen. We hopen op nieuwe artikelen voor het volgende nummer.

De redactie.

Wantrouwen ontwricht, vertrouwen geeft gewicht

Geef leerkrachten vertrouwen en zij pakken hun verantwoordelijkheid weer op.

In het onderwijs, de zorg, bij de politie, bij overheden en ook steeds meer in bedrijven heeft de focus op controle en opbrengsten een te grote prioriteit. Bedrijfseconomische resultaten tellen zwaarder dan de kwaliteit van het werk. Hierdoor gaan aspiratie en bezieling van medewerkers verloren. Medewerkers verzanden in geklaag, het dienstenniveau verloedert en aandacht voor vakmanschap ontbreekt.

Het is tijd voor een renaissance van beroepseer en beroepstrots. Mensen voelen zich tegengewerkt in hun intenties en raken hun motivatie, die ooit aan de beroepskeuze ten grondslag lag, kwijt. Talent en vaardigheden blijven onbenut. Geef de mensen meer ruimte om te praten over bezieling in het werk. Laat de menselijke maat weer centraal staan en de werkplek een instrument zijn om inspiratie op te doen. En vooral niet medewerkers beletten de kop boven het maaiveld uit te steken en verantwoordelijkheid te nemen.

Kijk naar een groep ondernemingsraden in de geestelijke gezondheidszorg waar artsen en verpleegkundigen zijn opgestaan en zich massaal verzetten tegen de doorgeschoten regeldrift. Zij tonen moed door een grens te stellen voor de doorgeschoten bedrijfsvoering. Hun Manifest "Genoeg is genoeg" heeft duizenden medewerkers in de zorg bewust gemaakt dat hun stem wel degelijk telt. Meer controle leidt tot meer regels. Tegelijk veranderen de regels zo vaak dat medewerkers steeds achter de feiten aanlopen. Het plezier in het werk komt in de verdrukking. Bij vakmensen komt dat hard aan, omdat juist zij met hart en ziel voor hun vak hebben gekozen en niet door geld of aanzien worden gemotiveerd.

Managers hebben een voorbeeldfunctie; naast management-vaardigheden verstaan zij hun vak inhoudelijk. Nóg belangrijker is het dat zij goed luisteren naar de medewerker en zijn motivatie en talenten zien. Zó'n manager kan de verantwoordelijkheid daar laten waar het werk gebeurt.

Een wijkagent in Enschede kreeg opdracht de veiligheid op straat te verhogen. Zijn chef gaf hem de ruimte om het project naar eigen inzicht met vallen en opstaan

Alexandrien van der Burgt-Franken, Van Ede & Partners in Den Haag, initiatiefnemer en oprichter van de stichting Beroepseer. www.beroepseer.nl.

te ontwikkelen. Nu is die aanpak een voorbeeld voor grote steden.

Een ander voorbeeld trof mij tijdens een seminar van de Educatieve Stad: kinderen in groep 7 en 8 leerden ondernemen. Zij zetten samen een winkel op voor bad- en zeeproducten. Samen met de lerares maakten zij een plan, de inrichting van de winkel, het timmeren van toonbank en schappen. De zeeproducten werden gesorteerd, gewogen en fraai verpakt, prijzen en BTW werden berekend. Over logistiek en afzet werd nagedacht. Leren ondernemen, ondernemend leren. Geen lesbrieven, wél initiatief, enthousiasme, moed en verantwoordelijkheid. Aandacht voor talenten van de leerkracht en de leerlingen.

De winkel is een groot succes en voor deze groep leerlingen een rijke ervaring waar ze hun leven lang met trots op terug kunnen kijken. Ruimte aan mensen op de werkvloer verhoogt de innoverende kracht in de organisatie. Daarom is het nodig dat organisaties bij de aanstelling van managers naast vakinhoudelijke kennis vooral letten op bezieling. Is hij of zij iemand die vaandeldrager wil zijn van zijn school of afdeling? Iemand die met trots aan de slag gaat en de leerkrachten het gevoel geeft dat ze ertoe doen! ■

*Alexandrien van der Burgt-Franken.
Reacties welkom: a.vandenburgt@beroepseer.nl*

Schoolprofilering

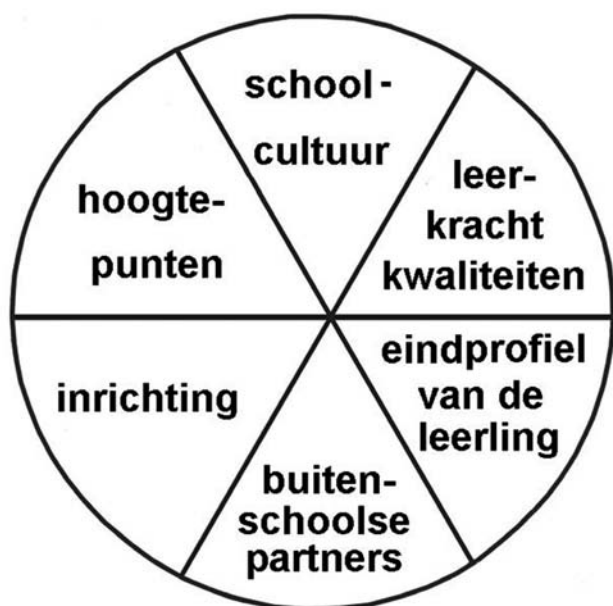
Weet waar je je sterk voor wilt maken. Laat zien wie je bent: waar sta je voor en wat streef je na. Toon je profiel, je gezicht, je karakter.

Door profilering is een school in staat om naar buiten toe een aantrekkelijk en wervend beeld uit te dragen. Leerkrachten en ouders laten zien waar zij zich extra sterk voor maken. Voor kunst en cultuur, voor techniek en technologie, voor zorg voor de omgeving, voor sport en spel. Het profiel tast de basisfuncties van het onderwijs niet aan, maar plaatst het werken aan die functies binnen een schooleigen leefstijl en werkstijl. Intern brengt een schoolprofiel meer samenhang en meer elan. Het leidt tot een samenhangend beleid in de school. We weten wat we wel willen, maar ook wat we niet nastreven.

Hoe kom je nu tot een profiel?

De volgende zes sleutelvragen kunnen je helpen om het proces op gang te brengen.

1. welk beeld hebben we van de leerling die onze school verlaat.
2. op welke wijze draagt de schoolcultuur bij aan de gewenste vorming van de leerlingen
3. hoe kan men aan de inrichting van het gebouw en de lokalen ons profiel herkennen.
4. welke toppers uit het schoolprogramma zijn kenmerkend voor ons schoolprofiel.
5. welke buitenschoolse partners hebben we nodig voor de realisatie van ons profiel.
6. welke bijzondere kwaliteiten vraagt het beoogde profiel van de leerkrachten.

Kopjes ontleend aan het profiel van de Willibrordschool.

Niet iedereen heeft dezelfde talenten en kwaliteiten. We spreken van 'meervoudige intelligentie', d.w.z. iedereen heeft een aantal verschillende intelligenties die in sterke mate of minder sterke mate vertegenwoordigd zijn. Onze leerkrachten zijn getraind in het herkennen en stimuleren van de verschillende talenten bij jonge mensen.

Ondernemend leren maakt mensen sterk en niet afhankelijk van anderen.

Kinderen leren er door op eigen benen te staan.

Moet nu alles weg. Weer met frisse moed opnieuw beginnen. Dat kan.

Maar

Je kunt ook een "magneetkam" door de huidige activiteiten en de onderwijsaanpak trekken. Je zult zien: 70 tot 80% van de reeds bestaande aanpak en activiteiten blijven als vanzelf kleven. Zij vormen de rode draad.

De rode draad verbindt de –voorheen op zichzelf staande - activiteiten en aanpak tot een duidelijk beeld van de bedoeling en de kracht van de school.

Het gaat vooral om een inspirerend plusconcept: het voegt iets toe aan de kwaliteit en de uitstraling van de school. Het gaat niet ten koste van de kerntaken van de school, maar voegt een inspirerende dimensie toe. Hier kunnen leerkracht en leerling onvergetelijke leerervaringen aan ontlenu.

Het kan tegelijkertijd tot vermindering van werkdruk leiden. Immers, activiteiten en ideeën kunnen nu onder een gezamenlijke noemer geselecteerd worden.

We nemen u mee naar een aantal scholen die de profilering ter hand hebben genomen.

- Wanneer begin je er aan ?
- Hoe verloopt zo'n proces ?
- Waar leidt dit toe ?
- Ben je er dan, of te wel hoe onderhoud je dit ?
- Wat levert het je op ?

Maar ook : een interview met Piet Conijn, directeur van het ontwerpbureau de educatieve stad. Vanaf het eerste uur ondersteuner bij schoolprofilering. ■

Schoolprofilering, actueler dan ooit

Een interview met Piet Conijn van het ontwerp bureau de educatieve stad. Al een tiental jaren ondersteunt hij samen met Marianne Schuurmans scholen bij het maken van hun eigen profiel.

Schoolprofilering: katalysator en ijkpunt

Alle scholen zijn weer druk bezig een schoolplan te maken voor de periode 2007 – 2011. Daarin beschrijven zij wat de plannen zijn voor de schoolontwikkeling voor de komende vier jaar. Volgens mij is er zonder profielschets geen gedegen en richtinggevend schoolplan te schrijven. Een profielschets beschrijft het beeld van de ideale school, volgens de mening van de leerkrachten en ouders. In het schoolplan beschrijven we de weg naar de realisatie van dat toekomstbeeld. Ook is er een relatie tussen het kwaliteitszorgsysteem van de school en het schoolprofiel. Wie het toekomstbeeld van de school beschrijft, kan ook aangeven waarin we dan de kwaliteit zoeken (*Doen we de goede dingen, en doen we ze goed*).

Door de eis van het schoolplan en het kwaliteitszorgsysteem gaan veel scholen zich met schoolprofilering bezighouden.

Aanleiding en begin

Ongeveer tien jaar geleden zijn we gestart met een aanbod voor ondersteuning bij schoolprofilering. Nieuwe ontwikkelingen en een nieuw onderwijsaanbod belasten de scholen zwaar. De maatschappij doet een steeds groter beroep op de school en elke belangengroep bestookt de school met een eigen onderwijspakket. Denk maar aan WSNS, milieueducatie, techniek in de school, adaptief onderwijs, vredesopvoeding, burgerschapsvorming, pestprotocollen, etc. De enige uitweg is om keuzes te maken. Ons advies is dan ook: als je niet alles goed kunt doen, doe dan een paar dingen goed. En de beslissende vraag is: wat is voor onze leerlingen het meest belangrijk om verder te komen in het vervolgonderwijs en later in de maatschappij. Natuurlijk staan de basisvaardigheden niet ter discussie. Maar op de relevantie van veel onderwijsaanbod is veel af te dingen. Het maken van keuzes vraagt om moed en verantwoordelijkheidsgevoel.

Groeiende belangstelling

Inmiddels hebben een honderdtal scholen belangstelling getoond voor profilering. We hebben ze onder-

steund bij het maken van een profielschets. Overal in het land. Eertijds waren wij het enige ontwerp bureau

dat zich bezig hield met het ontwerpen van profielschetsen. Nu schijnen meerdere instellingen hier iets mee te doen. Ons handboek voor schoolprofilering is enkele malen herdrukt en wordt nog wekelijks bij ons besteld.

We kennen ook andere opdrachtgevers. Onlangs heeft het ministerie van economische zaken ons gevraagd om een profielschets te ontwerpen voor een ondernemende school dat een inspiratiebron moet zijn voor primair en voortgezet onderwijs. Met zo'n nieuwe schoolplanperiode in het verschiet, neemt de belangstelling extra toe.

Relatie schoolplan met profielschets

Je kunt op verschillende manieren aan een schoolplan werken. Je kunt hierbij denken vanuit de tekorten van de school. Na een sterkte/zwakte analyse van de school, kun je extra gaan investeren in taal, of rekenen, of in muziek. Maar zulke investeringen leveren niet automatisch een betere school op. Na enige tijd richt de aandacht zich op een ander manco en vallen de eerdere aandachtgebieden buiten beeld. Zo gaat het meestal. Op vele scholen is er jarenlang gewerkt aan schoolontwikkeling, zonder dat de school er structureel beter van is geworden. Er ontbreekt op zo'n school een totaalbeeld van de ideale school, waarin nieuwe ontwikkeling wordt geborgd. Scholen die zich alleen op een sterkte/zwakte analyse baseren, weten niet echt wat voor plannen zij moeten maken. Door te anticiperen op het ideaalbeeld van de school, weet je welke plannen je moet maken om de school te verbeteren. Het brengt het ideaalbeeld van de school steeds dichterbij.

Profilering geeft richting

Profilering geeft richting aan de plannen die je voor de komende periode gaat maken. Je maakt dus keuzes. Een aantal dingen doe je niet. Doe je daarmee kinderen tekort? In een beperkte tijd kunnen we slechts een paar dingen goed doen. Dit geldt voor ons privé-leven, maar ook voor het werk op school.

In het (school)leven gaat het erom, dat we de dingen die we doen met toewijding, aandacht en met gevoel voor kwaliteit doen. We doen kinderen juist tekort als we veel dingen op een vluchtige wijze de revue laten passeren.

Ook binnen Agora is het van belang om het ideaalbeeld te beschrijven. Immers, als je niet oppast is het straks niet meer terug te vinden. Je moet het borgen. Het moet het ijkpunt zijn voor wat je onderneemt. ■

De Golfbreker... mensen maken de school, mensen maken de wereld

Een verslag van het traject van profilering van de Golfbreker door Willem Lamers. "ondernemend leren ervaren we als nieuwe inspiratiebron".

Een school kan haast niet zonder.
Hoe kom je hier nu zo op??????

Overwegingen

Het loopt niet zo lekker bij ons op school. De activiteiten die we ondernemen leiden niet tot het gewenste resultaat. Het pedagogisch klimaat is niet helder voelbaar. Onze thema's, om kinderen uit te dagen en te betrekken bij hun omringende wereld, zijn tot een nieuwe vaste methode geworden.

En ook

Wat moeten we doen met het enorme aanbod aan onderwijsactiviteiten: wat pakken we op, wat leggen we naast ons neer? Op school lijkt wel alles gerepareerd te moeten worden, wat in de maatschappij niet heel blijft. Wat doen we wel, wat doen we niet? Kwantiteit of kwaliteit ???

Nieuw elan

We komen in aanraking met nieuwe ontwikkelingen:

- Ontwikkelingsgericht onderwijs met zijn ogelementen als de werkljst, de informatietafel en het woordweb. Dit genereert grotere betrokkenheid en meer initiatief.
- Door de brand is veel zelf ontwikkeld materiaal

verloren gegaan. We moeten keuzes maken.

- Ondernemend leren ervaren we als nieuwe inspiratiebron.

Nieuwe activiteiten

Ondernemend leren brengt ons tot veelheid aan activiteiten:

- een eigen museum in groep 1 en 2.
- het korenfestival met groep 6 en 7.
- een sportdag voor kleuters, georganiseerd door groep 8
- een restaurant, opgezet en beheerd door groep 7 en 8.

Onze overwegingen, onze aanraking met nieuwe ontwikkelingen, en onze behoefte om gefundeerd te kiezen uit het grote aanbod blijkt de motor te worden voor het ontwerp van ons schoolprofiel.

Het proces

Van vele kanten zoeken we inspiratie om tot een nieuw concept te komen. De directeur volgt de cursus ondernemend leren. Samen met een leerkracht bezoeken we Schotland. Hier is het ondernemend leren volop te zien. We organiseren de cursus ondernemend leren op school. We organiseren een gezamenlijk thema. Hierbij is de betrokkenheid van de leerkrachten en de kinderen groot. Zo groeit in de hoofden van de mensen een beeld van een nieuw profiel. We koppelen onze kracht van thematisch wereldverkennd onderwijs aan onze identiteit.

[Uit het profiel van de Golfbreker]

In ons vignet staat de kikker als een 'golfbrekende kikker'. Hij weet zich staande te houden en een weg te vinden in alle golfbewegingen om hem heen. Met dit beeld voor ogen willen we de kinderen voorbereiden om op een kritische en ondernemende manier de samenleving tegemoet te kunnen treden.

We spreken over hoogtespunten, wanneer er een duidelijk doel is waar door leerlingen en hun leerkracht naar toegewerkt wordt.

Wereldburger word je niet door alleen wat feiten in je hoofd te stoppen, maar door vooral met elkaar zorgvuldig na te denken over die feiten. Dat vraagt om rust en om het maken van keuzes. We willen niet van het ene hoogtepunt naar het andere vliegen. Immers, wie toppen wil beklimmen moet ook door de dalen gaan.

Ons profiel

We willen onze leerlingen maken tot ondernemende mensen, tot mensen die zich in de wereld kunnen begeven, en die mee willen werken aan een betere wereld.

Op een positieve wijze: betrokken, initiatiefrijk, ondernemend en met verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag. De wereld is niet ver weg, maar is dichtbij. Hier op school, thuis, om je heen en verder weg. We willen de leerlingen laten ervaren, dat wij, mensen, de wereld maken, te beginnen bij de school.

Daarom : de Golfbreker een wereldschool : Mensen maken de school, mensen maken de wereld.

Hoe maak je dit zichtbaar

Hiervoor gebruiken wij de zes aspecten die ons zijn aangereikt door de educatieve stad.

Daarbij stellen wij ons de volgende vragen:

- wat is het eindprofiel van de leerling ?
- welke onderwijshoogtespunten realiseren we ?
- welke schoolcultuur streven we na?
- welke leerkrachtkwaliteiten wensen wij ?
- hoe is de inrichting van de school ?
- wie zijn onze buitenschoolse partners?

Een veelheid van kansen

Het proces van schoolprofilering focust je op aspecten die je al meer van belang gaat vinden. Ook het kiezen uit de veelheid van mogelijkheden gaat gemakkelijker.

Bij ons lichten de volgende zaken op:

- je maakt het onderwijs aantrekkelijker
- de betrokkenheid van de kinderen groeit, het pedagogisch klimaat is behaaglijk.
- het leerrendement verbetert
- ruimte voor ontwikkeling leidt tot talentontwikkeling
- leerkrachten voelen zich aangesproken op hun talenten
- de school krijgt een eigen gezicht.
- we leren bewust kiezen uit een immens aanbod.
- het profiel geeft richting en inhoud aan ons schoolplan.

Schoolprofilering : een boeiend proces. Wij kunnen niet zonder. ■

De Korenaar... een school waar ieder kind zich gekend mag weten

**Interview met Rien Spies directeur van De Korenaar.
“We zijn bijna alweer toe aan een nieuw profiel”.**

Bij schoolprofilering gaat het niet alleen om het product, een boekje, maar juist het proces is zo belangrijk.

Van Proces

Op onze school hebben we dit ook heel uitdrukkelijk ervaren. Met veel nieuwe leerkrachten, met leerkrachten vanuit verschillende locaties, er vaar je dat je niet vanuit één cultuur denkt en handelt. Het nadenken over een profiel nodigt uit tot het uitwisselen van ideeën over visie en missie, en ook tot het nadenken over onze levensbeschouwelijke en pedagogische identiteit. Voor ons dus een heel goed instrument om met elkaar te kijken naar de zes aspecten van de schoolorganisatie. Boeiend hierin is dat ieder vanuit een eigen denkkader naar de wereld, de school, de ontwikkeling van kinderen kijkt. En die verschillen zijn ook te zien in het handelen van de leerkrachten.

In dit proces gaat het er om respect te hebben voor elkaars ideeën, maar ook om tot een gedeelde visie te komen. En dat is wat anders dan een gemeenschappelijke visie. Het gaat erom elkaar te begrijpen en te respecteren. Het is zelfs zo dat het gaat op een opstapeling van stukjes visie.

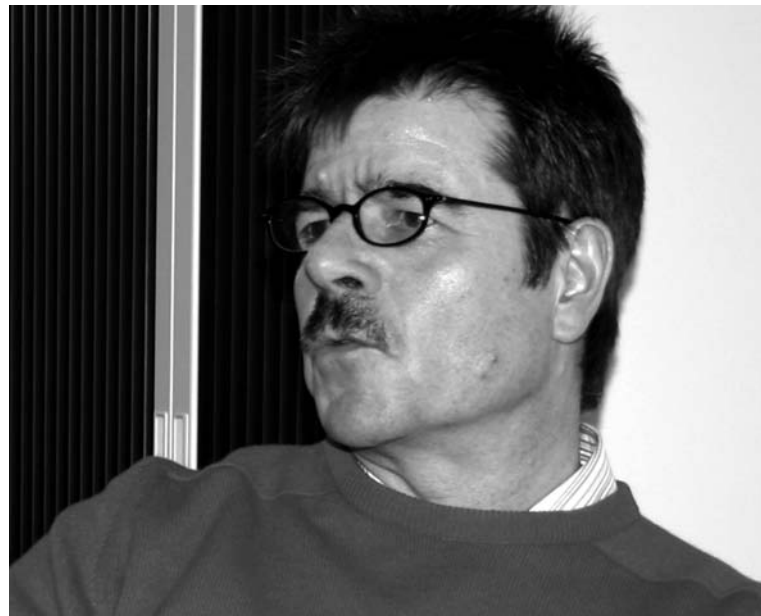
.... naar product

Het beschrijven van je profiel is een eindproduct, en het is tevens een nieuw begin. Het geeft richting aan ons handelen, er staat concreet in welke activiteiten we willen ondernemen. Dit jaar hebben we twee onderwerpen centraal staan: lezen en respect.

Ons profiel is ook zichtbaar in onze wereldwinkel en in onze kunsttuleen. Twee pareltjes waar wij trots op zijn.

Het lijkt mij een aanrader voor iedere school. Sta stil bij: “wat voor school zijn we eigenlijk”.

Het antwoord op die vraag geeft ook richting aan de keuzes die je maakt en aan de activiteiten die je wilt ondernemen.

Topprioriteit voor Agora?

Ook voor Agora lijkt mij dit een topprioriteit. We moeten het er veel meer over hebben: “wat willen we met kinderen bereiken”. Ook bij Agora moeten we komen tot een gedeelde visie. De weg van talentontwikkeling en groeien tot meesterschap lijkt mij een hele goeie. Een leuze van mij is: “Alles moet kwaliteit hebben”.

Als voorzitter van de beleidsadviesgroep onderwijs wil ik graag het gesprek over talentontwikkeling en levensbeschouwelijke en pedagogische identiteit aanzwengelen.

We hebben nu als leuze: “Agora, ondernemende scholen”. Het staat ook prominent op de auto van Agora. Maar.....,volgens mij is de inhoud nog hier en daar zoek. Het is van belang dat zo’n grote organisatie als Agora zich profileert. We kunnen ons niet verschuilen achter het woord autonoom. Is het niet zo: Vrijheid is onze grootste last. We moeten immers keuzes maken. En.....: meedoen in dialoog.

En als we wars zijn van ondernemendheid en van inclusief onderwijs, wees dan wat terughoudend met de term, maar span je wel in om kinderen te motiveren. Daag hen uit om hun talenten in te zetten om het best mogelijke te bereiken. Kinderen stimuleren en uitdagen doet hen enorm groeien. ■

[Uit het profiel van de Koreenaar]

Ondernemende scholen.

Ons schoolbestuur Agora stimuleert haar scholen om zich te ontwikkelen tot ondernemende scholen. Dat zijn scholen die niet blijven zitten wachten op een dictaat van buiten af, maar die zelf initiatieven nemen, keuzen durven maken en die ook kunnen verantwoorden. In die zin kan gezegd dat iedere school die zich profileert, een ondernemende school is. Maar er is meer. Een ondernemende school maakt ook werk van ondernemend onderwijs waarin ruimte is voor initiatieven van leerkrachten en leerlingen.

De Koreenaar wil een ondernemende school zijn waarin het ondernemend gedrag van allen ruimte krijgt, maar waar dit niet ten koste van een ander gaat.

Eén van de ouders tijdens de voorbespreking van de profielschets: "De zin in dit profiel die mij enorm aanspreekt is: 'iedereen is anders, maar niemand is minder'. Deze zin dekt voor een groot deel hoe ik zelf over de opvoeding van mijn kinderen denk".

In iedere klas vinden ook regelmatig gebeurtenissen plaats waarvan leerkrachten en kinderen achteraf zeggen dat het een hoogtepunt was.

de koreenaar

De Westerkim... de school waar kinderen laten zien wat ze kunnen

Interview met Helga van Kooperen, directeur van de Westerkim. "Ons profiel is nog heel vers. Ik vind het een belangrijk document. Je leert goed ontdekken waar je mee bezig moet zijn".

Op een tweedaagse van Agora maak ik voor het eerst kennis met ondernemend leren. Het spreekt mij aan. Maar het is niet genoeg om mijn school te profileren. Ook mijn team moet bevlogen raken. Onder begeleiding van externen oriënteren wij ons op een gezamenlijke visie.

Hiermee kunnen we verwoorden waarom we bepaalde activiteiten willen doen. Maar nog niet wat we belangrijke activiteiten vinden. Samen met Piet Conijn van de educatieve stad leggen we een verbinding tussen onze visie en ondernemend leren.

Impliciet, expliciet

En het blijkt dat je impliciet al heel wat activiteiten doet die een invulling zijn van je visie en van ondernemend leren. Door deze bewustwording gaan we nadrukkelijk op zoek naar nog meer activiteiten die we samen met de kinderen kunnen organiseren.

Want.... ons profiel krijgt duidelijke contouren: we willen veel samen met de kinderen doen:

- een musical, een circus
- groep 8 organiseert de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie.
- het schoolkamp naar Texel organiseren we samen
- we gaan tutor-lezen in de school
- we houden een talentenshow.

En alles wat we doen moet "meesterwerk" zijn. Dit schrijven we ook in onze profielschets.

Leerkracht bewust

Leerkrachten zijn zich ook al meer bewust dat we meesterschap na willen streven: bij de kinderen, maar ook bij zichzelf. Tijdens vergaderingen, tijdens individuele gesprekken hebben we het er over. "Lever je zelf ook meesterwerk?" "Herken je het profiel in je school?"

In onze gesprekken, in ons overleg en in onze keuze aan activiteiten kunnen we terugvallen op ons profiel. Onze basishouding, onze basisvraag is: "Wat kunnen de kinderen doen, hoe kunnen we ze actief laten meedoen." Onze weekopening staat ook in dit teken. We streven meesterschap na. Geen kwantiteit, maar kwaliteit.

Ook Agora

Ik vind dat Agora het ondernemend leren meer warm moet houden. Het moet aangewakkerd worden. We moeten het meer koesteren en verder uitdragen. Ik doe dat in mijn team. Tijdens een teamvergadering geven de leerkrachten om de beurt een presentatie. We laten elkaar bewust zien waar we mee bezig zijn. Dit verhoogt de betrokkenheid. In functioneringsgesprekken stel ik het ook aan de orde. Zo probeer ik het levend te krijgen en te houden in mijn organisatie. Het is nog vers. Het schoolprofiel is er nu één jaar.

En hoe zit het met het profiel van Agora ??? Volgens mij moeten we het er veel meer over hebben. Misschien geef ik wel het goede voorbeeld, door het zo levend te houden. ■

[Uit het profiel van de Westerkim]

Niet alle kinderen hebben evenveel talenten. Dat is een gegeven dat we allemaal moeten accepteren. Maar het gaat in de school niet om de prestatie op zich. Het gaat er om dat alle kinderen hun talenten ontdekken en die ontwikkelen. Onze school is geen prestatieschool in de oude betekenis van het woord, maar een school waar kinderen trots zijn op wat ze kunnen.

Een lerende organisatie

We doen ons werk niet omdat het moet van de inspectie of een methodeschrijver. We hebben plezier in de ontwikkeling van kinderen en elk lid van het team probeert daar op zijn/haar eigen wijze aan bij te dragen. Met elkaar zoeken we naar de kwaliteit van ons werk, praten daarover met ouders en proberen verantwoording af te leggen over wat we doen. We zijn een lerende organisatie.

Het Bakken... op weg naar een profielbeschrijving

Interview met Nel van de Geer, directeur van Het Bakken. "We willen overal goed in zijn!"

In de wijk Westerwatering staan drie scholen bij elkaar. De Rietvink, het Eiland en Het Bakken. In de beginjaren van de wijk is er een grote toeloop van leerlingen. Inmiddels bestaat de wijk 20 jaar en loopt het aantal kinderen in de wijk terug. De leerlingenaantallen op de scholen dalen. Er is geen vanzelfsprekende groei meer en dat betekent dat er juist nu behoefte en noodzaak is tot profilering.

Hoezo?

Waarom zouden mensen voor Het Bakken moeten kiezen? Het PC profiel is duidelijk, maar dat alleen is niet genoeg voor veel ouders. Uit de ouderenquête blijkt dat veel ouders de identiteit belangrijk vinden, maar ook een grote groep ouders kiest om andere redenen een school.

De kennismaking met ondernemend leren en schoolprofilering vindt plaats op de Agora studiedag voor directies en een afgevaardigde van het team. Nel vertelt dat bij de eerste aanbidding van de cursus ondernemend leren voor leerkrachten alle collega's van de bovenbouw zich enthousiast inschrijven. Heel leuk is dat zij hun onderneming in het hele team hebben gepresenteerd op een latere studiedag. Op die dag wordt er geoefend met het ontwerpen van een onderneming. In een latere fase is gevraagd of onze school mee wil doen met het ontvangen van gasten uit Zweden. Dit wordt een onderneming in onze middenbouw.

Weer terug naar de profilering

Op een studiedag oefenen we met het profiel "de gastvrije school." Dat lijkt me in samenhang met het feit dat we natuurlijk ook leerlingen willen binnen krijgen een aardig profiel. Op die studiedag blijkt al dat er veel vragen leven bij het team.

Marianne Schuurmans heeft met alle teamleden in kleinere groepen gesprekken gevoerd. We stellen ons de vraag : welk profiel past nou eigenlijk het best bij ons? Wat voor school willen we zijn?

Eigenlijk komt steeds naar voren dat we "gewoon" een goede school willen zijn. Maar je kunt nu eenmaal niet alles en wat is goed?

Wat te kiezen

Kortom nog een behoorlijke worsteling. Het komt er op neer dat er een profielschets gemaakt is waar in elk geval het stuk "gastvrij" herkenbaar is. Maar ook de invulling "bijzonder" als het gaat om de PC identiteit en "goed" als het gaat om resultaten, sfeer, hoogtepunten, meesterschap.

De slogan, het motto is nog niet vastgesteld. Nel vertelt dat er voor gekozen is de schets op dit moment nog als intern werkdocument te hanteren.

Er zijn al veel activiteiten te herkennen en te benoemen in de sfeer van gastvrijheid.

- Ons gebouw en de inrichting moet er verzorgd en gastvrij uitzien.
- Na schooltijd organiseren we allerlei naschoolse activiteiten zoals:
 - musicalles
 - schaakles
 - creacursus
 - blokfluitles
 - djembés

We zoeken bewust naar activiteiten waarbij kinderen bij elkaar te gast zijn of groot met klein optrekt. Genoemd wordt o.a.: groep 7 met groep 3 op excursie naar Sealife, groep 8 kookt met kleuters, groepsdoorbroken rekenen in de bovenbouw.

Maar ook : gasten in de klas en liefst gastdocenten die hun specialisme kunnen inzetten, maar ook leerkrachten die bij elkaar te gast zijn om van elkaar te leren.

Het Bakken zit nog midden in het uitwerken van een concreet werkdocument wat recht doet aan de wens om gastvrij, bijzonder en goed te zijn.

We zijn benieuwd. ■

Twee weken lang geen ADHD

Marleen Groot leerkracht De Golfbreker in gesprek met Harry Uylings hoogleraar neuro-anatomie.

Iedereen kent ze, kinderen die problemen hebben met concentratie. Die zich door alles laten afleiden. Die indruk proberen te maken door de clown uit te hangen. Die onhandig zijn, zich stoten en struikelen en de lachers op hun hand proberen te krijgen en er vervolgens ook niet meer mee kunnen stoppen. Veelal worden deze kinderen aangeduid met ADHD. Tim is zo'n kind. Tijdens een project over wonen bouwt hij een toren, met grote aandacht, en vertoont gedurende die twee weken geen enkel ADHD verschijnsel. Hoe zit dat?

Met die vraag gaat Marleen Groot, leerkracht van de De Golfbreker op bezoek bij Harry Uylings, hoogleraar neuro-anatomie.

De context: een project over wonen

Het is juni 2006. In De Golfbreker wordt in de hele school gewerkt aan het thema 'wonen'. In groep 6/7 van Marleen Groot vindt een speciale gebeurtenis plaats: er komt een brief van een meneer die vroeger in de Zaanstreek heeft gewoond en naar Australië geëmigreerd is. "Is het erg veranderd in mijn oude omgeving?" vraagt hij de kinderen. Vol aandacht bekijken de kinderen de bijgesloten foto's van toen. Ja er is erg veel veranderd, de kinderen herkennen de omgeving nauwelijks. Waar vroeger molens stonden, staan nu de huizen. Het is er niet mooier op geworden vinden ze. Marleen stelt hen de vraag: "Stel dat die meneer hier terug komt, en dat we met hem rondlopen, wat zouden we dan willen laten zien?" Dat wordt de leidende vraag voor het thema. Al snel kan een rijtje 'belangrijke' kenmerken uit

de omgeving worden gemaakt: het station, het gemaal, de Scouting, de Prinsstichting, het Westzijderveld, papiermolen de Schoolmeester, de bibliotheek, het winkelcentrum en het speeltuintje. Alle kinderen mogen een eerste en een tweede keuze opgeven en in drietalen wordt gewerkt aan een plek in de buurt.

Werken vanuit vragen

Marleen stuurt het werken van haar groep met een aantal sleutelvragen:

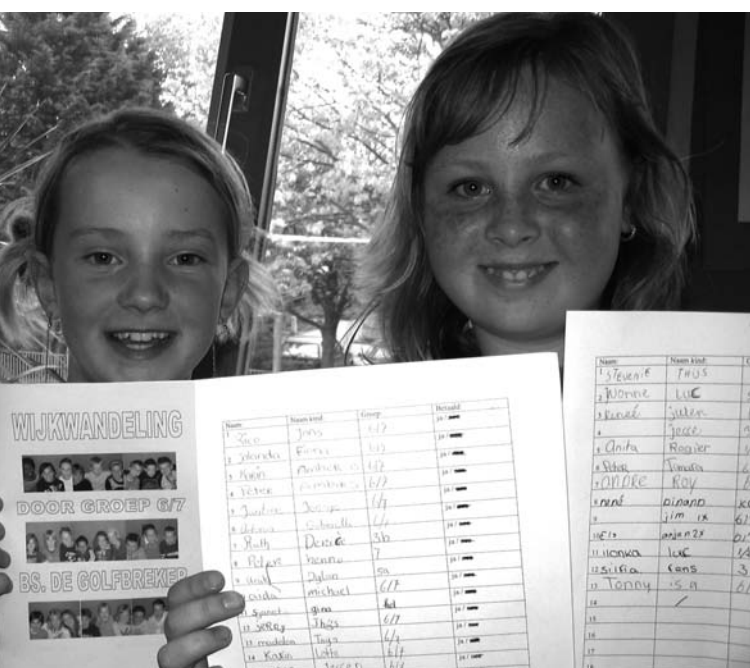
- wat kunnen we vertellen/ schrijven
- waar wil jij over schrijven
- wat weet je al
- hoe kom je meer aan de weet.

Informatie wordt opgezocht op internet, maar er worden ook afspraken gemaakt met mensen die er meer van weten. Een aantal groepjes regelt een excursie naar hun 'plek'. Zo gaat de hele groep naar de papiermolen, gaan ze in kleine groepjes onder begeleiding van een ouder naar het wooncentrum van de Prinsstichting, naar het informatiecentrum van het Westzijderveld en wordt de werking van het gemaal bekeken. De speeltuintjes in de buurt die aanvankelijk bij veel kinderen een favoriet onderwerp is, blijkt minder interessant dan gedacht. Uiteindelijk hebben de kinderen uitgezocht welk speeltuintje veilig en leuk was. Ook inventariseren ze wat er zoal kapot is.

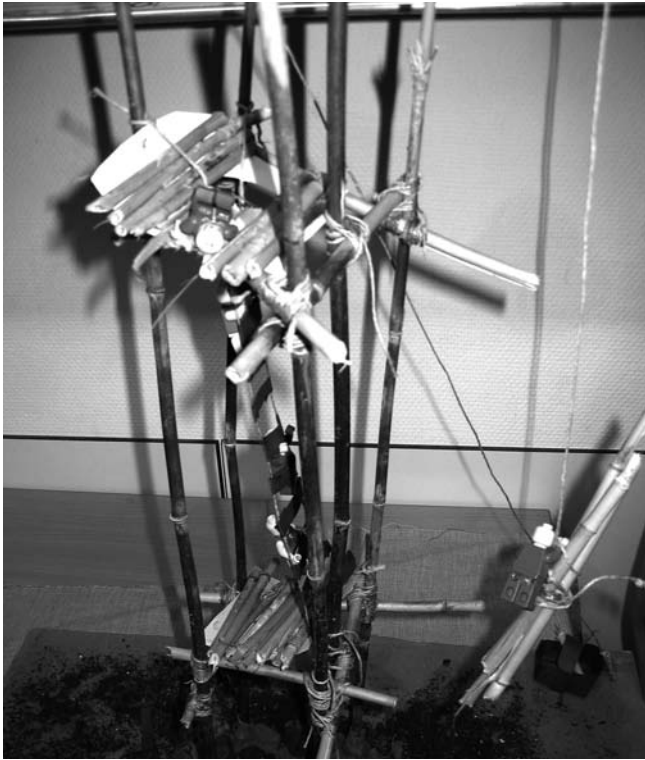
Tim: van chaos naar aandacht

Een groepje van drie jongens, waaronder Tim, dat actief is op de scoutingclub gaan hier mee aan het werk. Aanvankelijk gebeurt dat nogal chaotisch. Wat ze op internet vinden is te algemeen, heeft eigenlijk niets te maken met de scoutingplek in de buurt. Natuurlijk vinden ze wat over Baden Powell en over het scouting-uniform. "Maar", vraagt Marleen, "wat ga je nu vertellen over je eigen club?" De drie houden een interview met één van de volwassenen van de club. Dit levert niet meer op dan een verslagje van drie regels. "Tja ", zegt Marleen, "maar hoe ga je nu vertellen dat scouting zo leuk is? En hoe wil je dat laten zien op de inloopavond? Wat vind jij er zelf zo leuk aan?" Dat is de vraag die de deur naar echte betrokkenheid open zet. Klimmen en pionieren.

Opeens weet Tim wat hij wil laten zien. Met stokjes en touwtjes gaat hij minipionieren en bouwt een toren. Zijn twee maten werken de informatie verder uit en Tim bouwt. Hij komt niet van zijn stoel af. Een en al toewijding en concentratie. Kinderen in de klas uiten

hun bewondering over het groeiende bouwwerk waar legopoppetjes via takels op kunnen en met een touwtje kunnen abseilen. Zand eronder 'voor als je valt'. Natuurlijk moeten in de themaweken ook andere dingen gedaan worden. Maar Tim weet eerst rekenen en

dan aan de toren. Sneller dan anders en met meer concentratie gaat hij aan het werk. Zelfs tijdens de gymles waar hij anders de vreemdste capriolen uithaalt, toont hij zich 'normaal'. Op het observatieformulier dat Marleen aan het einde van deze periode in moet vullen, schrijft ze: "Twee weken geen ADHD kind gehad".

Hoe laat zich dit verklaren?

Pasklare antwoorden zijn er (nog) niet. Maar we weten wel al heel veel van wat zich afspeelt in de hersenen, zegt Harry Uylings. Vanuit hersenscans weten we nu bijvoorbeeld dat de hersenen, met name het voorste deel, de prefrontale schors nog door groeien tot in volwassenheid, tot wel een jaar of twintig. Bij een kind van 11, 12 jaar gebeurt er in het hoofdje nog van alles. In sommige delen vindt uitgroei van cellen plaats, in andere lijken zgn. overtollige cellen te verdwijnen. De prikkels van buiten bepalen voor een groot deel de groei. Wat we in de laatste jaren hebben ontdekt is dat er voor verschillende activiteiten verschillende delen van de hersenen actief zijn. Zo zijn er delen aan te wijzen die vooral werkzaam zijn bij het luisteren en andere delen vooral bij het spreken. Luisteren en praten gaat daarom slecht samen.

Waar wel een aantoonbare samenwerking gevonden is, is tussen de gebieden voor emoties en motivaties en die delen die we in het algemeen aanduiden als leergebie-

den. Wanneer de gebieden van de emotie en motivaties niet geprikkeld zijn, blijkt het leren moeizamer en met minder resultaat te verlopen. Eigenlijk weten we dat ook wel vanuit onze eigen ervaring. Wanneer je iets echt boeiend vindt, onthoud je het beter. Teksten waarbij je je niets kunt voorstellen en die je dus ook niks doen, gaan het ene oor in en het andere oor uit. Het is dus niet voor niets dat jullie in het onderwijs streven naar betrokkenheid van de kinderen!

En hoe zit dat nu bij ADHD

Wat we nu ADHD en ADD noemen, werd voorheen aangeduid als MBD (minimal brain dysfunction) wat verwees naar een kleine storing in de hersenen. We weten nu dat er meer aan de hand is dan een bepaald verstoord gebied in de hersenen. Dit wil niet zeggen, dat we nu precies weten, wat er bij ADHD aan de hand is. Wel weten we dat het driemaal zoveel voorkomt bij jongens/mannen, dan bij meisjes/vrouwen. En dat bij ADHD een aantal chemische boodschap-systemen (t.w. transmittersystemen) verstoord zijn. Hierop werken de medicijnen, die vaak worden voorgeschreven. Deze transmittersystemen zijn waarschijnlijk verstoord door zowel erfelijke als omgevingsfactoren. Zo blijkt uit een studie van de groep van prof. Buitelaar, dat als aan een groep ADHD personen een dieet zonder enige voedingsallergenen (kleurstoffen, stabilisatoren, etc) 60% van deze kinderen geen ADHD vertonen in deze periode. Verder blijkt bij ADHD kinderen, dat zij gebaat zijn bij regelmaat, bij een terugkerend patroon in activiteiten. En bij activiteiten waardoor zij geboeid worden. Bij Tim is waarschijnlijk het terugkerend patroon van stokjes aan touwtjes verbinden, hoe priegelig ook, voor hem een activiteit waardoor hij zijn aandacht vast kan houden. Bovendien is het een onderwerp, zijn scouting, waaraan hij zijn hart al heeft verpand. Zo'n activiteit werkt dan als een soort inwendig medicijn.

Het zou me niet verbazen als het een directe invloed op zijn transmittersysteem heeft. Dat zou dan ook verklaren waarom het 'normale' gedrag voort duurt tijdens andere lessen.

Rust en regelmaat, evenals terugkerende activiteiten helpen kinderen met ADHD, en niet alleen hen. Deze zaken zijn echter een beetje aan het verdwijnen uit het leven van kinderen (trouwens ook van volwassenen). Kortom rust, regelmaat én voedsel zonder kunstmatige kleurstoffen ed. doet al heel veel. Juist voor de kwetsbare ADHD kinderen.

Harry Uylings is hoogleraar functionele neuroanatomie aan Vrije Universiteit - Medisch Centrum en aan de Universiteit van Maastricht. ■

Met internationale partners voor een gezamenlijke onderneming

Mirjam Duin en Laura Meijer, leerkrachten van de Hoeksteen, bedenken - met collega's uit verschillende landen – een gezamenlijke onderneming. Zij gaan hiervoor op reis naar Spanje. Daar ontmoeten zij collega's uit Spanje, Finland en Wales.

Voordat ik, Mirjam, als lerares aan de slag ga, vlieg ik eerst als stewardess de wereld rond. Ik weet zeker dat ik een goede keuze maak: "Ik ruil het reizen in voor het werken met een groep kinderen in de school". Maar toch ... het internationale gevoel blijft bij mij leven.

Hoera, internationaal

Het reizen mis ik niet, maar het gebruik maken van verschillende talen wél. Vandaar dat ik direct enthousiast ben, als ik hoor dat er in het schooljaar van 2004/2005 een internationale cursus ondernemend leren gaat beginnen. Geweldig dat ik de talenten van mijn leerlingen én van mijzelf kan gebruiken voor een internationaal project. Het Europees Platvorm biedt verschillende mogelijkheden om op internationaal vlak samen te werken met andere scholen. Comenius 1 is er daar één van.

Doel en kern is dat leerlingen en docenten van minimaal 3 scholen uit minimaal 3 landen op afstand samen werken aan een gezamenlijk project. Dit project duurt ten hoogste 2 jaar. Zo gezegd, zo gedaan. Pas dit jaar komt er echt schot in de zaak. Pauline Adams en ik hebben vorig schooljaar al geprobeerd om een Comenius 1 project op te starten. Maar de inleverdatum halen we niet. Volgend schooljaar dan maar. Een schooljaar is zó verstreken. Dan bedenk ik: "Waarom niet zelf een project opstarten. Er zijn vast internationale scholen die partners zoeken voor hun project".

Europees platform

Via het Europees Platform is er een forum waar veel buitenlandse collega's partners zoeken. Ik kijk natuurlijk wel naar de onderwerpen van de projecten. En op datgene wat mij interesseert, reageer ik.

Zo kom ik in contact met Javiér uit Spanje. We hebben veel contact via de mail en uiteindelijk prikken we een datum voor een voorbereidend bezoek. We willen dan bespreken waar ons project over zal gaan. Javiér kent al meerdere partners. Partners uit Wales, Duitsland en Finland.

Pauline is ondertussen zó zwanger dat zij zich niet meer bezig houdt met dit project. Het lijkt mij leuk om een andere collega mee te vragen. Laura en ik, als team, reizen in de eerste week na de kerstvakantie af naar Vilalba, Spanje.

Hier volgt in het kort hoe de 5 dagen zijn verlopen:

Zondag 14 januari

Vanaf Schiphol vertrekt onze vlucht om 7.30 richting Santiago de Compostella, via Palma de Mallorca. Om 12.00 landen we op Santiago en onze Comenius partner Javier Suárez Fernández ontvangt ons. We huren een auto en rijden in ruim een uur tijd naar Vilalba. In de middag gaan we op onderzoek uit en verkennen het stadje. 's Avonds maken we kennis met de Duitse collega's. Daarna vroeg naar bed om de volgende dag hard aan het werk te kunnen.

Maandag 15 januari

We ontmoeten de Engelse collega's. Gezamenlijk brengen we een bezoek aan de mooie stad La Coruña. Onder het genot van een typisch Spaanse lunch, met Pulpa (inktvis) leren wij elkaar beter kennen. We bekijken vele historische monumenten, zoals El Torro de Hercules (de vuurtoren)

Dinsdag 16 januari

Na een ontmoeting met de Finse collega's is de groep eindelijk compleet. We kunnen aan de slag. We bekijken de school en bezoeken de verschillende klassen. Hierna brainstormen we over mogelijke onderwerpen voor het Comenius project in de komende twee jaar. Ook krijgen we resultaten te zien van eerdere Comenius projecten en ontvangen we informatie over de andere scholen en de omgeving. Hierna gaan we naar Lugo, een stad met Romeinse overblijfselen. We zien daar de drie kilometer lange stadswal en de kathedraal.

Woensdag 17 januari

Vandaag maken we verschillende afspraken voor het project, zodat we thuis verder kunnen met het invullen van de resterende formulieren. 's Middags bekijken we Vilalba de Parador en lopen we langs de rivier. Voor onze collega's thuis kopen wij natuurlijk enkele echte Spaanse lekkernijen, zoals: Turrón de Chocolate, Roscón de Vilalba en het beroemde San Simón puntkaasje. 's Avonds hebben we een diner met het hele team van de Spaanse basisschool.

Donderdag 18 januari

's Morgens vroeg op. We brengen onze Engelse collega's naar het vliegveld. Onze vlucht gaat pas aan het einde van de dag, dus wij kunnen de historische stad Santiago de Compostella nog even bezoeken. Na enige tijd rondkijken in de prachtige kathedraal, gaan ook wij aan de terugreis beginnen. Ondanks de verschrikkelijke storm (u weet wel op die donderdag) gaat de vlucht volgens schema. De landing op Schiphol verloopt niet geheel vlekkeloos maar we zijn weer veilig in Nederland, met veel nieuwe en goede informatie om direct mee aan de slag te gaan.

Hieronder ons project

De titel is:

Personal en regional identity

Doelstellingen

1. Elkaars cultuur beter begrijpen en kennis nemen van vreemde talen.
2. Europese contacten in het onderwijs aanmoedigen.
3. Versterken en promoten van gelijke kansen.
4. Kennis nemen van en rekening houden met het leven in andere Europese landen.

Verwachtingen

1. Verschillende culturen en religieuze gewoontes respecteren.
2. Verdiepen in en respecteren van verschillende meningen.
3. De kinderen nog meer te motiveren in hun leerproces.
4. Een culturele uitwisseling en een grotere kennis van de vreemde talen.
5. Het aantal leermomenten vergroten.

Activiteiten

1. Een webpage ontwerpen.
2. Vakken integreren.
3. Gebruik van verschillende soorten media.
4. Boeken, kalenders en wandfriezen in verschillende talen samenstellen.
5. Het ontwerpen van een logo van het project.

Producten

1. Een gezamenlijk logo.
2. Webpage met links naar de andere webpagina's.
3. Uitwisselen van lesvoorbeelden.
4. Verzenden van brieven, foto's, videobeelden en e-mail.

30 maart is de uiterste inleverdatum voor de aanvraag van het Comenius 1 project. Op dit moment zijn we druk bezig met het invullen van de hele papierwinkel.

We hebben erg veel zin om volgend schooljaar aan het project te beginnen.

Laura Meijer & Mirjam Duin. ■

Wij runnen de speel-o-theek

Een verslag van Wilt Lengkeek, leerkracht van De Loopplank. "Op woensdag 7 maart is de speel-o-theek weer geopend. Elke woensdag van 11.30 uur tot 13.00 uur kunt u bij ons weer speelgoed lenen. Wij hebben nieuw speelgoed gekocht en we hebben een nieuw computersysteem aangeschaft, zodat we u nog beter kunnen helpen".

Zo begint het stukje voor de krant, opgesteld door zes leerlingen uit groep 7/8 van de Chr. Basisschool "de Loopplank". Zij gaan samen met twee vrijwilligers (twee moeders) de speel-o-theek runnen.

De voorgeschiedenis

In 2006 nemen ouders (van de ouderkamer) van de Loopplank een speel-o-theek van een andere locatie in Zaandam over. Na de opening komen er al snel klachten over de kwaliteit van het speelgoed. Ook met de vrijwilligers loopt het niet zo lekker. Kortom, er wordt besloten om de speel-o-theek tijdelijk te sluiten en eerst orde op zaken te zetten. Het lijkt mij een uitstekend ondernemend-leren-project voor groep 8." Als leerkracht van groep 7/8 ben ook ik meteen enthousiast. Samen met Annemiek en Cathy bespreken we de "doorstart" van de speel-o-theek. Ook zij vinden het een goed idee om de leerlingen van groep 7/8 erbij te betrekken. We kunnen aan de slag.

De introductie van het thema in de groep

Op een maandagochtend, begin november, leg ik de vraag aan de groep voor of zij het leuk vinden om de speel-o-theek weer nieuw leven in te blazen. Alle leerlingen, zonder enige aarzeling, steken hun vinger op.

Ik ben zeer verbaasd, maar ook zeer verheugd over hun reactie. Een speel-o-theek opzetten met 21 leerlingen is wat veel van het goede. Alle kinderen zijn zo gemotiveerd, dat ik besluit om geen selectie te maken. We gaan gewoon loten, dat is het meest eerlijke. De loting wordt een spannende aangelegenheid. Zes kinderen, allemaal uit groep 8, worden uitgeloot. Zij mogen meehelpen met het opzetten van de speel-o-theek. Als de speel-o-theek gaat draaien, mogen de andere kinderen ook meehelpen met het uitlenen, want de kinderen van groep 7 willen het volgende jaar overnemen.

Vervolgactiviteiten

De thematafel

De eerste vervolgvraag gaat over "mijn eerste speelgoed". In de kring mogen de kinderen over hun

eerste speelgoed vertellen. Als introductie vertel ik zelf eerst iets over mijn eerste speelgoed (meccano). Tijdens de kring worden heel veel leuke voorwerpen genoemd: een babyborn, een Volkswagen Golf, een pop, een knuffeltje, een speelgoed dolfijntje voor in het bad. Als verwerking vraag ik de kinderen om een gedicht te schrijven met als titel "mijn eerste speelgoed". Hier volgt er één:

*Mijn eerste speelgoed dat was de babyborn
Mijn babyborn ging overal mee naar toe
Ik kon niet zonder hem, nooit, never.
Mijn eerste speelgoed dat was een babyborn.
Hij ging zelfs mee douchen.
En zelfs tanden poetsen.
Mijn eerste speelgoed dat was de babyborn.
Mijn babyborn ging overal mee naar toe.
Kimberley*

Tijdens het voorlezen van de gedichten luisteren alle kinderen aandachtig. Je kunt zien dat het ze wat doet. Tot slot van dit dichtfestijn vraag ik de kinderen of ze de komende dagen speelgoed meenemen voor de thematafel. Twee kinderen hebben wel iets heel bijzonders meegenomen; Lieke heeft met haar geboorte een lappenboek gekregen en Evert, die in Swasiland is geboren heeft een Engels doeboek meegebracht.

Het kwartet

Een volgende activiteit is het inventariseren van alle mogelijke spelletjes. Op bord komen wel meer dan zeventig spelletjes te staan. In groepjes gaan de kinderen de spelletjes rubriceren; welke spelletjes horen bij elkaar. Niet alle kinderen kunnen alle spelletjes in de verschillende categorieën onderbrengen. De kinderen van de speel-o-theek hebben een belangrijke inbreng. Zij leggen uit wat bijvoorbeeld bouw en constructiespelen zijn en wat we moeten verstaan onder fantasiespelen.

Als de verschillende categorieën zijn besproken, gaan we een kwartetspel maken. De groep wordt in groepjes verdeeld. Elke groep krijgt een categorie. Bij elke categorie moeten de kinderen vier spelletjes bedenken. Ook moeten ze bij elk spelletje een duidelijke tekening maken. Op een ontwerpblad kunnen de kinderen hun ideeën uitwerken. Ook bespreken we de lay-out omdat elk groepje een onderdeel van het kwartet maakt.

Het woordveld

In de loop van de tweede week heb ik een woordveld samengesteld. Woorden als runnen en plastificeren, contributie, constructie en meccano komen we tegen. De woorden van het woordveld kunnen de bouwstenen vormen voor de teksten die de kinderen zelf schrijven. Dit kan een verslag zijn, een werkstuk, een presentatie of een spreekbeurt.

De geschiedenis van het speelgoed

Een vast onderdeel in een thema is een leestekst. De begrijpend leestekst bij dit thema gaat over de geschiedenis van het speelgoed. Hoewel het een pittige tekst is, staan er een paar verrassende bijzonderheden in; bijv. dat de rammelaar het oudste speelgoed is en dat Calvijn vindt dat speelgoed verboden moet worden. Het doel van de les is om kinderen te laten ervaren dat speelgoed iets van alle tijden is. Een ander doel is om kinderen op het spoor te brengen van onderzoeksvragen.

Wij runnen de speel-o-theek

We keren terug naar de zes kinderen, die mee mogen helpen om de speel-o-theek opnieuw op te zetten. Samen met Cathy en Annemiek bespreken ze hoe ze het

gaan aanpakken. De afgelopen maanden hebben ze heel wat werk verzet. We laten de kinderen zelf aan het woord.

Cryson: "waarom we nieuwe kasten hebben gekocht, is omdat de vorige kasten onoverzichtelijk waren. Maar nu hebben we twee grote ruime en overzichtelijke kasten met wieltjes zodat we de kasten gemakkelijk kunnen verplaatsen".

Sabrina: "Wij hebben nieuw speelgoed gekocht: duplo, auto's, puzzels, ontwikkelingsspellen, enzovoort, zodat kinderen meer keuze hebben". Evert: "We hebben een nieuw leensysteem gekocht voor de p.c. We kunnen het systeem nog niet gebruiken. We moeten dus nog even verder met de kaarten".

Esra: "Toen we voor het eerst in de speel-o-theek kwamen, gingen we praten hoe we het aan zouden pakken. Al het speelgoed ging op de tafel. Wat stuk was of niet compleet ging in de prullenbak. Meer dan de helft was niet compleet of stuk. Dus hebben we nieuw speelgoed gekocht".

Tot slot

Op 7 maart is de speel-o-theek geopend. Het ziet er allemaal prachtig uit. De verrijdbare kasten bewijzen op deze eerste dag hun nut. De kinderen zijn erg blij dat het eindelijk zo ver is. Hoewel het wat langer heeft geduurd dan gepland, blijven de kinderen gemotiveerd. En dat is meer dan een compliment waard. De officiële opening zal hoogst waarschijnlijk ergens in april plaats vinden. In een evaluatie gesprek hebben de kinderen verteld over hun ervaringen met de speel-o-theek. Het laatste woord is aan de kinderen.

Saman: "Werken in een speel-o-theek was leuk omdat we een paar nieuwe dingen leerden. Zoals, hoe we speelgoed moeten uitlenen (met een uitleenkaart). We hadden lol en we leerden elkaar beter kennen. Als er dan een probleem was, gingen we erover praten".

Cecilia: "We gaan ook werken met thema's. Om de twee weken begint een nieuw thema. Als er een thema begint, zoals knutselen, gaan wij met de kinderen twee keer knutselen".

Evert: "Het was leuk om te werken in de speel-o-theek. Vooral het in elkaar zetten van het speelgoed was leuk".

Sabrina: "Wij hebben een speelhoek gemaakt omdat kinderen willen spelen. In de speelhoek liggen meestal puzzels en kleurplaten".

Wat moet ik hier nog aan toevoegen. ■

Maken en gebruiken met Oma en Annabel

Verhalend Ontwerpen: een goede ondernemende werkvorm die bij veel onderwerpen te gebruiken is. De leerkracht bepaalt de leerlijnen. De kinderen maken het verhaal.

Enkele Voorbeelden:

Super McDrive (middenbouw)

Als je terugkomt van vakantie is er niks lekkerders dan eten in een fastfoodrestaurant. Maar is het ook gezond? De kinderen beginnen een Super McDrive die gespecialiseerd is in gezonde voeding. Ze verzamelen recepten, checken die met de schijf van vijf, en zetten hun gasten bij de opening een heerlijke gezonde maaltijd voor.

De vuilnisman (onderbouw)

Willem heeft de baan gekregen, waar hij van droomde: vandaag begint hij als vuilnisman. Er is wel veel wat hij moet weten over afval.... Als hij het grof vuil ophaalt kijkt hij zijn ogen uit. Waarom brengen mensen zulke mooie spullen niet naar de kringloopwinkel?

De Wereldreiziger (bovenbouw)

Een jonge wereldreiziger trekt met zijn bus de wereld over. Hij ontmoet veel mensen en is erg geïnteresseerd in wat zij verbouwen en eten. Hoe produceren zij eigenlijk het voedsel dat in Nederland wordt gegeten? En waarom krijgen zij daar zo weinig voor betaald? De wereldreiziger besluit van zijn bus een rijdende Wereldwinkel te maken.

Deze uitgewerkte ontwerpen zijn verkrijgbaar in de webwinkel op www.verhalendontwerpen.nl of via e.reehorst@educatief-ontwerpen.nl

Op de Rietvink hebben ze een verhalend ontwerp uitgevoerd.

Met Oma en Annabel.

Een verhalend Ontwerp in het kader van het project 'Maken en Gebruiken'.

Doelen :

Kinderen worden zich bewust dat een productieproces vooraf gaat aan een product. Kinderen raken bekend met het productieproces van kleding. Kinderen weten dat wol/katoen/zijde een grondstof is voor kleding/textielproductie. Kinderen leren een aantal technieken: o.a. haken, breien, "dylonnen" en t shirt versieren. Kinderen verkennen de betekenis van kleuren. Kinderen

Oma...

en Annabel.

leren elkaars eindproduct (t shirt) te bekijken en waarderen. Kinderen leren samenwerken bij het samenstellen van uitnodigingen en het presenteren van hun "producten". Kinderen krijgen een uitbreiding van hun woordenschat: Specifieke termen die bij grondstoffen, technieken en productie van kleding aan de orde komen.

Maken en Gebruiken

Episode 1: Met Oma en Annabel

Op vrijdag 20 januari start Hanneke van groep 4 met het verhalend ontwerp van 'Oma en Annabel'. Om oma en Annabel tot leven te wekken, neemt Hanneke een naaimachine en een naaidoos mee. Daarbij vertelt zij een verhaal over oma en Annabel. Tijdens het groeps-gesprek denken we na over vragen als:

- Hoe denken jullie dat oma eruit ziet?
- Waar woont ze?
- Hoe denk je dat het huis eruit ziet?
- Wat denken jullie dat er op de foto's staat?

De groep zetten we in 5 groepjes aan het werk met de opdrachten om te maken:

Oma

Annabel

Het huis

De kamer

De foto's

Dit is het verhaal achter de tekeningen van oma en Annabel

Oma heeft grijs haar en een wandelstok, een bril en veel rimpels. Ze zit graag in haar schommelstoel in haar naaikamer. Annabel is 6 jaar. Ze heeft blond haar,

blauwe ogen en cowboylaarzen. Het haar is lang met krullen en ze heeft een wipneus.

Het huis van oma is van hout en ziet er een beetje oud uit. De kozijnen zijn blauw. Het huis vrijstaand. Het huis heeft een blauwe deur. In de tuin staat een appelboom en een klimrek. Het huis wit geverfd. Er is ook een groentetuin. Het huis is met een puntdak.

Oma heeft geen man, opa is dood. Oma heeft een dochter, zij is getrouwd. Oma heeft nog een dochter, zij is ook getrouwd en hun dochter heet Annabel. Op de kast in de woonkamer staan familiefoto's met: Het graf van opa, een foto van opa, een trouwfoto van de oom en tante van Annabel, een verjaardagsfoto van Annabel, een foto van de geboorte van Annabel en opa met zijn vrienden.

Zo scheppen we een beeld van oma als uitgangspunt voor ons verhalend ontwerp.

Presentatie van de werkstukken

Na de presentatie hangen we de flappen op het prikbord.

Episode 2: productieproces

In de tweede week vindt Annabel een spinnenwiel op zolder. Onze collega Petra laat de werking van dit spinnenwiel zien. De kinderen mogen er daarna op oefenen. In een uitzending van Koekeloere hebben we een schaapskudde gevolgd. De kinderen krijgen daarna een opdracht om het proces van schaap tot wollen trui op internet te zoeken. We vinden een website met deze gegevens. Op een werkblad verwerken de kinderen dit. Zij leggen de plaatjes in de goede volgorde en met de juiste tekst eronder.

Van schapenwol tot wollen trui.

1. In juni wordt het schaap geschoren.
Dit gebeurt met een schapenschaar of een elektrisch scheerapparaat.
2. De wol wordt een paar keer gewassen om er het vet, zweet en de grassprietjes uit te halen.
3. De wol wordt gekamd met een kaarde, een blok met ijzeren punten.
De knopen worden uit de wol gehaald. Ze is nu klaar om gesponnen te worden.
4. De wol wordt met een spinnenwiel gesponnen: door het draaien wordt de schapenwol draad.
5. De draden worden geverfd. ▶

2006/ 2/1

6. Met de wol kan nu een mooie trui gebreid worden.

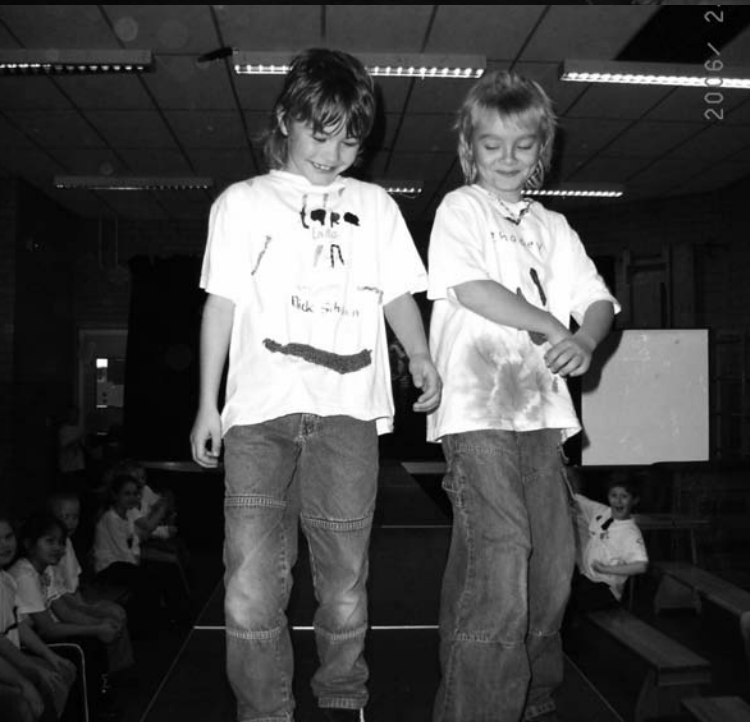
De hoek breidt zich steeds verder uit met wollen sokjes, een klein sokje, een wollen muts, wol van een schaap, een spintol met beschrijving. De kinderen nemen bollen wol mee, breinaalden en haaknaalden.

We bekijken tevens in die week het proces van katoenplant tot t shirt. De tak met katoenpluis is hiervoor de aanleiding. Huisje, boompje, beestje heeft hierover een uitzending. We hebben deze niet meer kunnen achterhalen, maar we halen wel het werkblad van internet. Dit blad verwerken de kinderen in groepjes van twee. Deze flappen hangen we aan de lijn. Er liggen tevens infoboeken over het schaap, weven, breien, haken in de groep. Op vrijdagmiddag zijn de kinderen gaan breien, vingerhaken, haken en lapjes bewerken. Een van de kinderen heeft ook een punnikklosje bij zich. De kinderen hebben in hun verhalenchrift hun eigen verhaal gemaakt over het wollen schaap.

Episode 3: Kleding versieren

Oma draagt een blouse en een rok. Mooie kleding maar nog een beetje saai, daarom heeft zij het versierd. Ook haar mooie kussen heeft ze bij zich. Annabel wil dit ook, maar hoe zal zij dit gaan doen? We bekijken met de kinderen hun shirt. Waar zijn ze van gemaakt? We hebben allerlei weefsels bekeken. Welke kleuren vinden zij mooi? Het catecheseproject Kleur krijgt hier ook de aandacht. Hoe kunnen wij een wit t shirt gaan versieren. We vragen hulpouders. We oefenen groepsdoorbroken op een lapje in de groepen 3 en 4. Technieken: met vingerhaken versieren, met lapjes werken, dylonnen, met strijkkralen versieren, met knopen en kralen.

Na het werken in de verschillende groepen, presenteren de kinderen hun "product". De kinderen maken een ontwerp voor het versieren van hun t shirt. Alle kinderen nemen een t shirt mee. We maken een uitnodiging voor ouderhulp. Alle kinderen hebben hun onversierde t shirt aangetrokken en daar is een foto sessie van gemaakt. Deze dient als achtergrond bij de show. Elk kind krijgt een print van zijn/haar foto. Ze plakken deze print

2006/ 2/1

op en daaronder schrijven ze hoe en met welke technieken zij hun t shirt gaan versieren. Het versieren van de t-shirts met lapjes, kralen, breiwerkjes en vingerhaken.

Ouderhulp is hierbij onontbeerlijk. Al is het alleen maar om de draad in de naald te krijgen. De stofschaar lenen we bij de burens.

Na het versieren van de t-shirts, kiezen de kinderen of zij hun t shirt al dan niet gaan dylonnen. We vullen samen twee bakken en kinderen die al een proeflapje hebben gemaakt, helpen de anderen om een goede knoop te maken. En dan... het afwachten! Het wordt "hartstikke" mooi!

Episode 4: Handige naaister in de klas

Collega Hanneke belooft haar naaimachine mee te nemen om te laten zien hoe een t shirt in elkaar gezet wordt. Door allerlei omstandigheden hebben we dit onderdeel niet meer kunnen uitvoeren.

Episode 5: Modeshow op vrijdag 17 februari

De kinderen bekijken een video van een echte modeshow. Hoe kan onze modeshow eruit zien? Hoe gaan we ervoor zorgen dat er mensen komen. De kinderen maken individueel en in groepjes uitnodigingen. De afiches plakken we op de deuren en ramen. In de gymzaal hebben de 2 groepen 4 vast even geoefend, hoe ze kunnen lopen. Carlita zorgt voor de muziek en samen met Hanneke bespreken ze een plan van aanpak. Op donderdag organiseren Annemiek en Marjon de generale repetitie.

De afsluiting vindt plaats op vrijdag 17 februari. Tijdens deze dag staat de hele school in het teken van het presenteren van dit project. Het project slaat heel erg aan bij de kinderen. Er is op allerlei fronten veel werk verzet. Met dank aan onze begeleidster Ellen Reehorst.

Verslaggeving Annemiek Wilhelmus (groep 4AH) van de basisschool de Rietvink te Zaandam. Dit verslag geeft het project weer zoals dit in de groep 4 is uitgewerkt. ■

Wil jij met jouw onderneming ook in Marktplaats?

DAT KAN!

- *Stuur een berichtje naar de redactie zodat ruimte gereserveerd kan worden*
- *Zorg voor een artikel van maximaal 2 pagina's*
- *Schrijf in de tegenwoordige tijd*
- *Voeg los van het artikel foto's bij van leerlingactiviteiten en liefst ook een foto van jezelf*

Colofon

Marktplaats – april 2007

In dit nummer bijdragen van

Alexandrien van der Burgt (Stichting Beroepseer)
Mirjam Duin en Laura Meijer (De Hoeksteen)
Helga van Kooperen (De Westerkim)
Nel van der Geer (Het Bakken)
Rien Spies (De Koreenaar)
Willem Lamers (De Golfbreker)
Annemiek Wilhelmus (De Rietvink)
Wilt Lengkeek (De Loopplank)
Marleen Groot (De Golfbreker)
Prof. Dr. Harry Uylings
Ton Kroon (De Hoeksteen)
Jos van Dort (De Regenboog)
Piet Conijn (Educatieve Stad)

Redactie

Ton Kroon, directeur De Hoeksteen
Jos van Dort, directeur De Regenboog
Marianne Schuurmans, De Educatieve Stad

Marktplaats wordt geschreven door en voor onderwijsgevendenden, ter inspiratie en ondersteuning bij het ontwikkelen van ondernemend onderwijs.

Verschijnt driemaal per schooljaar en wordt verstuurd naar alle scholen van Agora.

Vormgeving & opmaak

Studio Welgraven, Limmen

Druk & afwerking

Aranea Offset, Zaandam

Informatie

Agora
De Weer 10
1504 AG Zaandam
tel 075 616 86 30

of

De Educatieve Stad
Zwanenbloemlaan 20b
1562 SC Krommenie
tel 075 622 67 22

Inzenden van kopij:

E-mail: jos@bs-regenboog.nl of
ton.kroon@de-hoeksteen.nl
met vermelding: kopy marktplaats

De foto's bij de artikelen zijn gemaakt door de leerkrachten van de verschillende scholen. De foto's bij het artikel over profilering zijn gemaakt door Jos van Dort.

Marktplaats is een periodieke uitgave van Agora, ondernemende scholen, i.s.m. Ontwerpbureau De Educatieve Stad.